

Olgierd Missuna

Prawo za granicą

Palestra 16/7-8(175-176), 145-148

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

myślniej pracy dla dobra wymiaru sprawiedliwości. W imieniu aplikantów adwokackich mgr Andrzej Andrzejewski wręczył sędziemu Stanisławowi Dmowskiemu wiązaną kwiatów.

Uczestnicy Sympozjum zwiedzili istniejące w Wolsztynie muzeum dra Roberta Kocha oraz muzeum prof. Marcina Różka, znanego rzeźbiarza i malarza Ziemi Wielkopolskiej, uczestnika powstania wielkopolskiego, zamęczonego przez hitlerowców w dniu 14.V.1944 r. w obozie koncentracyjnym.

adw. Stefan Cieślak

PRAWO ZA GRANICĄ

1.

W moskiewskiej „Prawdzie” w nrze 141 z dnia 20 maja 1972 r., w rubryce: Dzień w Kraju, ukazała się pt. „Jubileusz adwokatury” następującej treści informacja Agencji TASS:

Adwokatura radziecka istnieje już 50 lat. Tej ważnej dacie poświęcone zostało uroczyste posiedzenie, które się odbyło dnia 19 maja br. w Sali Kolumnowej Domu Związków Zawodowych.

W podniosłym nastroju powołano honorowe Prezydium w składzie Biura Politycznego KC KPZR.

Zebranie zagał Minister Sprawiedliwości ZSRR W. Tieriebiłow. Podkreślił on, że troska o prawa jednostki, o ich obronę przeciwko jakimkolwiek zakusom znajdowała się zawsze w centrum uwagi Komunistycznej Partii ZR i rządu radzieckiego.

Referat pod tytułem „50 lat radzieckiej adwokatury” wygłosił pierwszy zastępca Ministra Sprawiedliwości A. J. Suchariew.

Uczestnicy zebrania jednogłośnie uchwalili przesłanie pozdrowień pod adresem KC KPZR.

opracował adw. Olgierd Missuna

2.

Radziecki adwokat – Zaszczytne powołanie*

Upływa 50 lat istnienia radzieckiej adwokatury. Tysiące wykwalifikowanych prawników poświęcają swoją wiedzę, doświadczenie, energię humanistycznemu powołaniu: sądowej obronie praw i prawnych interesów obywateli, udzielaniu innej pomocy prawnej ludności, przedsiębiorstwom i instytucjom. Adwokatura radziecka była i jest nadal poważną instytucją społeczną, współczynnikiem wymiaru sprawiedliwości, działającą aktywnie — w ścisłej zgodności z prawem, w zakresie propagandy prawa. Adwokatura cieszy się zasłużonym szacunkiem i autorytetem.

W związku z tą datą sprawozdawca dziennika „Izwestija” Żbanow zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości W. I. Tieriebiłowa z szeregiem pytań dotyczących działalności radzieckiej adwokatury.

* Przekład artykułu, który pod tym tytułem ukazał się w nrze 115 „Izwestij” z dnia 19 maja 1972 r.

Radziecka adwokatura obchodzi swoje 50-lecie. Wynika z tego, że jest ona o pięć lat młodsza od naszego państwa. W jaki sposób można to wytłumaczyć?

Za dzień powstania adwokatury radzieckiej przyjęto datę 26 maja 1922 r., kiedy to III sesja WCKW (Wszeczwiązkowy Centralny Komitet Wykonawczy) zatwierdziła ustawę o adwokaturze. Jest rzeczą zrozumiałą, że byłoby błędem twierdzenie, iż tylko od tego dnia postać obrońcy po raz pierwszy pojawiła się w naszych sądach. Obrona w sądach była wykonywana również w pierwszych latach władzy radzieckiej, ale dopiero w maju 1922 roku najwyższy organ tej władzy powziął uchwałę, która w trybie ustawodawczym powołała do życia adwokaturę i ustaliła zasady jej pracy.

Należy podkreślić, że już w pierwszym dekreście Nr 1 o sądach (a było to 22 listopada 1917 r.) wskazano na konieczność zorganizowania obrony sądowej na podstawie nowych demokratycznych zasad. Wynikało stąd, że państwo radzieckie odrzuciło dawną przedrewolucyjną adwokaturę, która pod każdym względem służyła carskiemu reżymowi. Do obrony w sądach dopuszczono przede wszystkim przedstawicieli ludu pracującego. Po raz pierwszy w charakterze obrońców mogły występować kobiety, czego praktycznie nie znała adwokatura carskiej Rosji. Na uwagę zasługuje fakt, że w dekrecie powyższym podkreślono, iż obrońcą w sądzie mógł być tylko obywatel o nieposzlakowanej czci; chodziło tu o moralne kryterium osoby obrońcy. Jest to niezmiernie ważne, gdyż istota pomocy prawnej nie polega u nas na tym, aby umieć „obejść prawo”, co dawniej było poczytywane za zasługę burżuazyjnego adwokata, ale na tym, aby dopomóc obywatelowi radzieckiemu według określenia Lenina: „walczyć o swoje prawo według prawideł legalnej w RSFR walki o prawo”.

Troska o indywidualne prawa, o ich obronę przed wszelkimi zakusami była zawsze najważniejszym zadaniem naszej Partii i Rządu. Również obecnie po XXIV Zjeździe realizowane są skuteczne środki prowadzące do dalszej demokratyzacji radzieckiego społeczeństwa i państwowego ustroju. W szczególności wszyscy jesteśmy świadkami poważnych posunięć organizacyjnych i ideologicznych Partii, zmierzających do podniesienia skuteczności pracy organów wymiaru sprawiedliwości. Należyte miejsce w tym zakresie zastrzeżono dla udoskonalenia radzieckiej adwokatury.

Proszę powiedzieć, jaka jest obecnie prawna sytuacja adwokata? Jakie są jego funkcje? Zwłaszcza w sądzie?

Zacznijmy od tego, że każdy obywatel występujący w charakterze strony w sądzie ma prawo powierzyć obronę swych interesów wybranemu przez siebie adwokatowi. Prawo do obrony w sądzie jest zasadą konstytucyjną. Przy rozpoznaniu szeregu spraw, na przykład niepełnoletnich albo osób nie znających języka stosowanego w postępowaniu sądowym, udział adwokata jest z samego prawa obowiązkowy.

Należy zaznaczyć, że wprowadzone w życie w 1958 r. Podstawy postępowania karnego jeszcze bardziej rozszerzyły sferę udziału adwokata w procesie karnym. O ile poprzednio adwokat brał udział w sprawie od chwili posiedzenia sądowego, o tyle obecnie został on dopuszczony do udziału również w okresie postępowania przygotowawczego, co niewątpliwie stanowi dodatkową gwarancję przestrzegania ustawowych praw i interesów obywateli.

Należałoby zresztą przestrzec przed zbyt pochopnym wnioskiem, że jedynie adwokaci pomagają w realizacji prawa do obrony w sądzie. Taki pogląd jest błędny. Prawo do obrony jest zagwarantowane przede wszystkim całym procesowym systemem rozpoznawania spraw, logiką jego demokratycznych podstaw. Dla zapewnienia

obiektywizmu prawo stanowi, że praworządność realizowana jest tylko przez sąd, że przed sądem wszyscy obywatele są równi, że rozpoznanie spraw w sądach odbywa się kolegialnie, że zarówno sąd jak i prokuratura oraz prowadzący śledztwo obowiązani są zbadać obiektywnie każdą sprawę i wreszcie że każdemu oskarżonemu powinna być zapewniona obrona w przewidzianym w ustawie trybie i sposobie. Dla realizacji tej funkcji obrony instytucja adwokatury ma pierwszorzędne znaczenie.

Na marginesie należy podkreślić, że działalność radzieckich adwokatów nie ogranicza się do występowania na salach sądowych. Istotną rolę odgrywa adwokat również przy udzielaniu pomocy prawnej ludności oraz przedsiębiorstwom gospodarki narodowej. Liczni adwokaci wykonują znaczną pracę społeczną, interpretując radzieckie prawo.

Nie wiem, Włodzimierzu Iwanowiczu, może moje pytanie nie jest stosowne. Do naszej redakcji często wpływają listy, w których korespondenci wyrażają zdziwienie, zapytując: Jak można szanować zawód adwokata, jeśli jest mu obojętne, kogo broni? Oto niedawno ze Swiedłowska pisała matka mająca jedyne dziecko, którego w bójkę pokaleczono. A w toku rozprawy sądowej adwokat usiłował wybielić chuligana. Przecież często adwokatowi wypada bronić zdecydowanego przestępcę?

Zagadnienie to nie jest oczywiście takie proste, zwłaszcza dla tego, kto bierze na siebie rolę obrońcy. O ile prokurator jest uprawniony do zrzeczenia się oskarżenia, gdy uzna, że nie jest ono dostatecznie uzasadnione, o tyle adwokat nie ma prawa zrzec się przyjętej obrony, niezależnie od osobistej niechęci, jaką odczuwałby w stosunku do klienta. Obowiązany on jest, opanowując swój emocjonalny stosunek do klienta, przedstawić obiektywnie sądowi wszystkie okoliczności przemawiające na korzyść oskarżonego. Jeżeli adwokat nie widzi możliwości złożenia wniosku o uniewinnienie oskarżonego, to jest obowiązany wskazać sądowi to wszystko, co jego zdaniem może przemawiać za złagodzeniem winy oskarżonego.

Samo zachowanie się adwokata na rozprawie sądowej, ton i metoda obrony oraz obywatelska postawa przy ocenie faktu przestępstwa wywołują ogromny wpływ moralny na obecnych na sali sądowej. Całe pokolenie adwokatów radzieckich wypracowało nowy styl przemówienia obrończego, wyróżniający się nie tylko ścisłą analizą prawną dowodów, ale również wysokim poziomem ideologicznym przemówienia. Niestety, cytowany przez Was list nie jest zjawiskiem odosobnionym. Istnieją jeszcze osoby, które nie są skłonne traktować adwokata jako współczynnika wymiaru sprawiedliwości. Jest to jednak błędny punkt widzenia. Jest oczywiste, że nie zamierzam przedstawiać czytelnikom „Izwestij” sprawy w takim świetle, jakoby adwokatura była wolna od jakichkolwiek błędów. Byłoby to również niewłaściwe. Niestety, zdarzają się jeszcze wypadki formalistycznego, a nawet niesumiennego stosunku adwokatów do wykonywanych obowiązków zawodowych. Jednakże wypadki takie w najmniejszym nawet stopniu nie mogą zmienić ogólnej opinii o adwokaturze jako o niezwykle ważnej i pozytywnej, a więc niezbędnej instytucji.

Przy okazji zaznaczę, że obecnie wśród adwokatów 85% ma wyższe wykształcenie prawnicze, a wśród nich niemało jest uczestników Wojny Ojczyźnianej, którzy posiadają bojowe odznaczenia państwowe. Niedawno znaczna grupa adwokatów została odznaczona orderami i medalami za osiągnięcia w pracy zawodowej.

Jest oczywiste, że wykonując swe obowiązki bądź jako obrońca oskarżonego, bądź też jako reprezentant interesów poszkodowanego lub powoda cywilnego, adwokat nie ma prawa uciekać się do stosowania kłamstw, fałszowania dowodów, namawiania świadków lub też stosowania innych nielegalnych sposobów obrony. Dla takich obrońców nie ma miejsca w szeregach adwokatury radzieckiej.

Tow. Minister wspominał o pozasądowej działalności adwokatów. Czy można prosić o więcej szczegółów?

Otóż gdy się mówi i pisze o adwokatach, to adwokat przedstawiony jest najczęściej na tle sprawy karnej. Jest oczywiste, że w takich wypadkach wszystkie stosunki międzyludzkie występują z większą wyrazistością i być może rola prawnika występuje tu bardziej wyraźnie. Ale byłoby niesłuszne sprowadzać pracę adwokata tylko do jego udziału w sprawach kryminalnych. Adwokat realizuje obronę praw i interesów prawnych ludzi pracy przy rozpoznawaniu najrozmaitszych sporów cywilnych i majątkowych, ze stosunku pracy, spraw rodzinnych itp., ale również i to nie wyczerpuje zasięgu zainteresowań adwokata. Przecież adwokat wykonuje ogromną pracę poza sądem. Zgłasza się do niego wielu obywateli np. o porady prawne. Adwokaci nie tylko udzielają tych porad, ale pomagają również przy sporządzaniu dokumentów mających związek z działalnością różnych organów państwowych. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że w ciągu ostatnich lat wzrósł wyraźnie udział adwokatów przy udzielaniu pomocy prawnej przedsiębiorstwom, organizacjom, kolchozom i sowchozom. Wystarczy stwierdzić, że 16 000 przedsiębiorstw i organizacji korzysta w szerokim zakresie z pomocy adwokatów w dziedzinie prawa gospodarczego i prawa pracy.

Nie można też pominąć faktu, że kolegia adwokatów w sposób widoczny zwiększyły aktywność swego udziału w szerzeniu wiedzy prawniczej wśród społeczeństwa. Powstał szereg interesujących postaci tej pracy: publiczne poradnictwo w przedsiębiorstwach, spotkania przy okrągłym stole w zakresie zagadnień prawnych, wykłady na uniwersytetach ludowych i w przedsiębiorstwach — oto niepełne jeszcze wyliczenie tych postaci współudziału adwokata, w jakich realizuje się wychowawczą pracę z ludnością.

Wobec tego że obecnie Ministerstwo Sprawiedliwości sprawuje ogólne kierownictwo adwokaturą, proszę pozwolić mi na zadanie ostatniego pytania: Na czym polega, zdaniem Tow. jako Ministra, podstawowe zagadnienie dalszego doskonalenia instytucji obrony?

Zagadnień w tym zakresie mamy niemało, wydaje mi się jednak, że nasze główne zadanie to przede wszystkim podjęcie uzupełniających starań w celu przygotowania i wychowania wykwalifikowanych kadr adwokatów radzieckich. W tym celu uważamy za rzecz niezbędną pogłębienie znajomości specyfiki adwokatury wśród studentów wydziałów prawa. Przecież często absolwenci prawa mają bardzo powierzchowną znajomość działalności adwokatury.

Będzie też konieczne przy pomocy Instytutu Doskonalenia Zawodowego Prawników organizowanie podniesienia kwalifikacji działających już adwokatów. Jest oczywiste, że dojrzała już konieczność pewnych sprecyzowań dotyczących ustawy o adwokaturze. Pragnę podkreślić, że Ministerstwo widzi swoje zadania nie tylko w realizacji ogólnej, organizacyjnej kontroli działalności kolegów adwokatów, ale uważa też za swój bezwzględny obowiązek pomóc im w opracowaniu niezbędnych metodycznych i organizacyjnych zaleceń we wszystkich kierunkach działalności adwokackiej.

Jednym słowem, jesteśmy zwolennikami doskonalenia i podnoszenia roli adwokatury dla dalszego wzmocnienia praworządności.

W tym roku, gdy wszyscy obywatele radzieccy przygotowują się do uroczystego spotkania 50-lęcia powstania państwa radzieckiego, chcę wyrazić przeświadczenie, że również adwokaci radzieccy wniosą swój godny wkład w umocnienie legalności i praworządności.

opracował adw. Olgierd Missuna